

Sammanträdesdatum 2024-10-08

§ 179 Delårsrapport 2 år 2024 med årsprognos för kommunen och de kommunala bolagen

Diarienummer: 24KS29

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna delårsrapporten,

att uppmana Omvårdnadsnämnden, Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden och Socialnämnden att vidta kraftfulla åtgärder för att få effekt av fattade beslut och för att minimera årets underskott. Övriga nämnder ska också utöva största möjliga sparsamhet under resterande del av året.

att samtliga nämnder uppmanas att identifiera sina största risker för välfärdsbrottslighet

att samtliga nämnder uppmanas analyser nämndens nettokostnadsavvikelse och hantera dessa

Vidare beslutar kommunstyrelsen för egen del

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att införa ett nyanställningsstopp i hela primärkommunen från 1/11 2024 till 28/3 2025. Om särskilda undantag behövs kan endast Kommunstyrelsen bevilja dessa. Kommunstyrelsen uppdras att ta fram en rutin för hur och när undantag kan beviljas och återrapportera denna rutin till nästkommande kommunstyrelse.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att skapa mer gemensamt ansvarstagande och att stärka budgetdisciplinen i hela organisationen. Fokus ska vara att förstärka och förtydliga ekonomistyrningsprocesserna och öka samspelet mellan SG Ekonomi och sektorernas ekonomifunktioner så att analys, rapportering och beslutsfattande samordnas och kan leda till en budget i balans.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att förstärka HR-processerna och öka samspelet mellan SG HR och sektorernas HR-funktion så att budget,

Sammanträdesdatum 2024-10-08

bemannings och ansvarsgränser tydliggörs, hänger ihop och efterföljs på alla nivåer i organisationen. Vidare ges i uppdrag att skapa en central hantering av övertalighet och omställning och att identifiera vägar för yrkesväxling.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att bereda förslag på hur exploateringsbudgeten kan nedjusteras efter nya befolkningsprognoser och bedömt marknadsdjup och komma med förslag på hur organisation och beslutsprocess kan anpassas både till denna omställning och till riskminimering och kostnadskontroll.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att bereda förslag på hur lokalförsörjningsprocessen ska organiseras framåt för att både åstadkomma effektivt lokalutnyttjande och att minska kommunens lokalkostnader på totalen.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att tillräckliga personella och ekonomiska förutsättningar finns för att skyndsamt genomföra den genomlysning och organisationsförändring inom sektor Vårld som sektorchef initierat.

Ärendebeskrivning

Sektor styrning och stöd har sammanställt delårsrapport 2 2024. Delårsrapporten redovisar nämnderna, kommunens och de helägda bolagens ekonomiska resultat för perioden januari tom augusti och resultatprognos, genomförda investeringar och investeringsprognos för helåret samt återredovisning av verksamheten i relation till kommunfullmäktiges mål.

Intressebolag och kommunalförbund ingår i den sammanställda redovisningen för kommunkoncernen, men de upprättar ej separata verksamhetsrapporter.

Vidare kommenteras de finansiella målen, kommunkoncernens skuldportfölj samt balanskravet.

Gävle Kommun redovisar ett ekonomiskt överskott per 31 augusti på 102,2 mnkr samt prognos för helåret på -245,3 mnkr, 51,5 mnkr under budget.

Sammanträdesdatum 2024-10-08

Nämnderna prognostiserar ett underskott (exklusive exploateringsresultat och realisationsvinster) på -185,7 mnkr.

Gävle Stadshuskoncern redovisar ett överskott på 279,5 mnkr, samt en prognos för helåret på 356,5 mnkr.

I delårsrapporten prognostiserar Samhällsbyggnadsnämnden en prognos med negativt utfall om -25,5 mnkr. Nämndens prognostiserade underskott förklaras med förväntat höga kostnader inom vinterväghållning.

Kommunstyrelsen prognostiserar ett underskott på -11 mnkr (exklusive exploateringsresultat och realisationsresultat) hänförligt till nedskrivning av exproprierad mark. Även Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, Socialnämnden och Omvårdnadsnämnden prognostiserar negativa resultat om -50,9, -64,8 mnkr respektive 30,9 mnkr. Underskotten förklaras med ökade externa placeringar och kostnader för insatser och bemanning inom omsorg.

Övriga nämnder redovisar prognoser i princip enligt med budget.

Vid delår 1 beslutades att alla centrala reserver skulle frysas, vilket tillsammans med att förväntade kostnader i och med medfinansieringsavtal med Trafikverket är lägre än budgeterat och att skatteutfallet är positivt, innebär att finansförvaltningen redovisar en kraftigt bättre prognos jämfört med budget.

En preliminär balanskravsutredning visar att 158,9 mnkr av resultatutjämningsreserven behöver tas i anspråk och där 83,3 mnkr inte avses att återställas då posten avräknas som extraordinär post med anledning av att det avser medfinansiering till Trafikverket.

Inför 2025 hanteras alla nämnders ekonomiska förutsättningar genom beslut om ramar i kommunplan 2025.

Ordförandes förslag till beslut kopplat till Delårsrapport 2

Kommunstyrelsen har i sin lednings- och styrningsfunktion genom riktade uppdrag över åren sökt utforma en tydligare styrmodell och en mer utvecklad analys- och uppföljningsmodell. Det arbetet har skett stegvis men är ännu inte helt slutfört. I sin beredande funktion har kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum 2024-10-08

dessutom utvecklat budgetprocessen för att skapa en mer sammanhållen ekonomiberedning som visar alla delars påverkan på det totala ekonomiska resultatet på såväl drift- som investering- som exploateringsbudget. Kommunstyrelsen har också fattat beslut om en ” Förvaltningens analys” som bygger på gemensam analys och gemensamt ansvarstagande i kommundirektörens ledningsgrupp att tillsammans finna de strukturella avvikelser som finns i kostnadsbild och utförande jämfört med de kommuner vi vanligtvis jämför oss med(R9) och att utifrån denna analys lämna förslag på hantering. Ett första steg har tagits i kommunstyrelsen genom en återrapport av den inledande analysen och beslut har fattats i anledning av denna. Denna analys behöver stegvis byggas på som underlag för nya politiska ställningstaganden och beslut. I det svåra ekonomiska läge kommunen befinner sig i så behöver dock fler steg tas snabbare.

Personalkostnader är kommunens största utgiftspost. Det är oerhört viktigt att bemanning och personalförsörjning följs noggrant i alla nämnder och att uppföljningen stäms av utifrån beslutad personalbudget.

Arbetsgivarpolitiken måste hållas ihop på alla nivåer. När stora omstruktureringar behöver göras på personalområdet kopplat till demografi och förändrade behov så behöver kompetensförsörjningsarbetet ses ur ett kommunperspektiv och hållas ihop på kommunnivå för att klara omställning, anpassning och eventuella behov av yrkesväxling. Alla dessa delar är en förutsättning för att klara såväl budget som kompetensförsörjning samtidigt.

Omvärlden har på kort tid förändrats dramatiskt. Kommunen måste nu ställa om från kraftig tillväxt till modest tillväxt. Planeringsprocesserna som effektueras nu startade för flera år sedan och bygger på befolkningstillväxt på ca 1% årligen. Därför är behovet stort att nedjustera takten och omfattningen både av befintliga exploateringsprojekt, där så är möjligt men också nya projekt måste omvärderas. Kommunen kan inte så omfattande som nu bekosta exploateringsprojekt som inte har tillräcklig medfinansiering och/ eller där tiden för intäkten uteblir eller skjuts kraftigt på

Sammanträdesdatum 2024-10-08

framtiden. Obalansen, underskotten inom exploateringsbudgeten påverkar kommunens resultat alltför mycket så som planerna ligger idag.

Lokaler är en utgiftspost som påverkar kommunens ekonomi i allt högre utsträckning. Mer lokaler för nya behov var befogat när befolkningsökningen var stor. När nu läget drastiskt förändrats på kort tid så behövs nya ställningstaganden och nya strategier. Kommunstyrelsen har i dag uppgiften att sörja för nämndernas lokalförsörjning på kort och lång sikt. Nämnderna beställer idag lokaler utifrån sina analyser av behov och kommunstyrelsen sammanställer dessa behov och prioriterar i den investeringsbudget som beslutas av kommunfullmäktige. I den kalkylmodell kommunen idag använder sig av så kompenseras nämnderna därefter fullt ut för sina hyreskostnader. Kommunstyrelsen har sedan tidigare givit uppdrag och fått återrapporterat hur lokalkostnaderna ska kunna minska. Detta underlag ska givetvis användas framåt. Förvaltningens analys har dessutom genererat ett riktat uppdrag om lokaler kopplat till främst Utbildningsnämnden. Men kommunstyrelsen bedömer att fler delar behövs. Process- och beslutsgången kring beställning/ tillhandahållande av lokaler måste stärkas och samordnas i hela kommunen, en förstärkt prioriteringsfunktion måste inrättas som kan samordna, effektivisera och minska lokalkostnaderna för kommunen i sin helhet och de ekonomiska effekterna och incitamenten att lokaleffektivisera måste tydliggöras. Detta för att kommunstyrelsen fullt ut ska kunna fullgöra såväl lokalförsörjnings- som kostnadsminskningsuppdraget. Kommunstyrelsen bedömer att ambitionen att minska lokalkostnaderna blir svåra att verkställa inom ramen för nuvarande organiserings- och finansieringsprinciper.

Kommunens förvaltningsorganisation ska vara utformad så att den på bästa sätt möter såväl samhällets som medborgarnas behov och den ska vara såväl tydlig som effektiv och ansvar och befogenheter bör gå hand i hand. Sektor Valfärd är den sektor som har det mest omfattande och komplexa uppdraget av alla sektorer. Nämnderna som sektorn arbetar mot visar alla stora svårigheter att klara tilldelad budgetram. Analys om orsaker till detta pågår. Kommunstyrelsen ser att välfärdsnämnderna bör få än mer stöd för sitt analys- och åtgärdsarbete för en budget i balans.

Sammanträdesdatum 2024-10-08

Kommunstyrelsen ser att flera väsentliga frågor är under bearbetning men att organisationsfrågan inte fullt ut är det. Den organisationsförändring som gjordes 2019 tycks inte fullt ut ha underlättat för effektivitet och ansvarstagande. För att skapa nödvändig legitimitet och handlingskraft, behöver organisationen genomlysas och förändras så att organiseringens eventuella del i de sammantagna svårigheterna undanröjs och inte skymmer sikten för behoven kopplat till kärnuppdragen. En översyn av organisationen är initierad av sektorchef i Valfärd Gävle.

Yrkanden

Ordföranden yrkar på följande förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna delårsrapporten,

att uppmana Omvårdnadsnämnden, Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden och Socialnämnden att vidta kraftfulla åtgärder för att få effekt av fattade beslut och för att minimera årets underskott. Övriga nämnder ska också utöva största möjliga sparsamhet under resterande del av året.

Vidare beslutar kommunstyrelsen för egen del

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att införa ett nyanställningsstopp i hela primärkommunen från 1/11 2024 till 28/3 2025. Om särskilda undantag behövs kan endast Kommunstyrelsen bevilja dessa. Kommunstyrelsen uppdras att ta fram en rutin för hur och när undantag kan beviljas och återrapportera denna rutin till nästkommande kommunstyrelse.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att skapa mer gemensamt ansvarstagande och att stärka budgetdisciplinen i hela organisationen. Fokus ska vara att förstärka och förtydliga ekonomistyrningsprocesserna och öka samspelet mellan SG Ekonomi och sektorernas ekonomifunktioner så att analys,

Sammanträdesdatum 2024-10-08

rapportering och beslutsfattande samordnas och kan leda till en budget i balans.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att förstärka HR-processerna och öka samspelet mellan SG HR och sektorernas HR-funktion så att budget, bemanning och ansvarsgränser tydliggörs, hänger ihop och efterföljs på alla nivåer i organisationen. Vidare ges i uppdrag att skapa en central hantering av övertalighet och omställning och att identifiera vägar för yrkesväxling.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att bereda förslag på hur exploateringsbudgeten kan nedjusteras efter nya befolkningsprognoser och bedömt marknadsdjup och komma med förslag på hur organisation och beslutsprocess kan anpassas både till denna omställning och till riskminimering och kostnadskontroll.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att bereda förslag på hur lokalförsörjningsprocessen ska organiseras framåt för att både åstadkomma effektivt lokalutnyttjande och att minska kommunens lokalkostnader på totalen.

att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att tillräckliga personella och ekonomiska förutsättningar finns för att skyndsamt genomföra den genomlysning och organisationsförändring inom sektor Vårld som sektorchef initierat.

William Elofsson (M) yrkar bifall till ordförandes förslag och yrkar vidare bifall på följande tilläggsattsatser

att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige följande

att uppdra till arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden att se till att frivilliga hembesök med kort förvarning ska vara norm i all verksamhet rörande bistånd för att kunna få överblick på individens välmående och fånga upp behov samt motverka bidragsfusk,

att uppdra till arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden att redogöra för hur kostnaden och kvaliteten av SFI står sig jämfört med andra kommuner.

Sammanträdesdatum 2024-10-08

Marita Johansson (V) yrkar avslag på William Elofssons (M) tilläggsattsatser.

Ordföranden yrkar bifall på följande reviderade förslag. Hennes ursprungsförslag med följande tilläggsattsatser

att samtliga nämnder uppmanas att identifiera sina största risker för välfärdsbrottslighet

att samtliga nämnder uppmanas analysera nämndens nettokostnadsavvikelser och hantera dessa

Richard Carlsson (SD) yrkar bifall till ordförandens reviderade förslag och bifall till William Elofssons (M) tilläggsattsatser.

William Elofsson (M) yrkar bifall till ordförandens reviderade förslag.

Ordföranden yrkar avslag till William Elofssons (M) tilläggsattsatser.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut, dels ordförandens reviderade och dels ordförandens reviderade förslag med William Elofssons (M) tilläggsattsatser. Hon ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandes reviderade förslag.

Reservation

William Elofsson (M), Pekka Seitola (M), Eva Marja Andersson (M), Richard Carlsson (SD) och Elizabeth Puhls (SD) reserverar sig mot beslutet.

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse - Delårsrapport 2 år 2024 för kommunen och de kommunala bolagen, dnr 24KS29-2

Kommunstyrelsen

Sid 9(9)

Sammanträdesdatum 2024-10-08

- Delårsrapport 2 2024 for kommunen och de kommunala bolagen, dnr 24KS29-1